

Tomasz Demidowicz

„Wiadomości Konserwatorskie
Województwa Lubelskiego” z lat
2007-2008, t. IX, 2007, ss. 288, il. 245 i
t. X 2008, ss. 310, il. 250

Radzyński Rocznik Humanistyczny 7, 356-359

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

**„Wiadomości Konserwatorskie Województwa Lubelskiego”
z lat 2007-2008, t. IX, 2007, ss. 288, il. 245 i t. X 2008, ss. 310, il. 250.**

Kolejne, dziewiąty i dziesiąty tom „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego” zasadniczo w swojej koncepcji wydawniczej i strukturze wewnętrznej, nie różnią się od poprzednich. Może poza tym, że tom dziesiąty ma charakter jubileuszowego, z okazji obecności tego typu rocznika już 10 lat na rynku wydawniczym. Doceniając ten chociażby fakt warto zauważyć to specjalistyczne regionalne czasopismo, poświęcone ochronie zabytków na obszarze Lubelszczyzny i pokazaniu służb Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w różnorodnych działaniach, mających na celu tychże ocalenie dla przyszłych pokoleń. Zgodnie z przyjętą koncepcją Rocznika oba tomy składają się z czterech zasadniczych części, poprzedzonych słowem wstępnym od redakcji, a zamkniętych kalendarium za dany rok. Pierwszą zasadniczą część stanowią sprawozdania w zakresie ochrony zabytków archeologicznych na terenie województwa lubelskiego, przeprowadzonych prac konserwatorskich i remontowych przy zabytkowych obiektach architektury, zabytkach ruchomych, zabytkowych założeniach zieleni, skupione w pierwszych działach Roczników, pt. *Przegląd prac konserwatorskich*. Specjalistyczne zespoły informują o podjętych pracach za rok 2006 w tomie dziewiątym, a za rok 2007 w tomie dziesiątym. Dział pierwszy, tak w tomie dziewiątym, jak i dziesiątym, zamykają sprawozdania wydziału Rejestru Zabytków i Dokumentacji Zabytków WOZU w Lublinie z działalności merytorycznej za lata 2006-2007. Rocznik jubileuszowy 2008 różni się od poprzedniego jeszcze jedną zmianą. Spotykamy stosownie do 10-letniego jubileuszu ciekawe opracowanie z wkładką fotografii autorstwa Barbary Stolarz, Jana Maraśkiewicza, Stanisławy Rudnik i Grażyny Zurawickiej, nt. *Wybrane najważniejsze realizacje konserwatorskie ostatnich lat* (s.7-24). To zbiorowe ujęcie stanowi próbę przypomnienia najważniejszych, najciekawszych realizacji konserwatorskich, podjętych przez służby Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na obszarze województwa lubelskiego w okresie ostatnich dziesięciu lat. Wśród ośmiu tego typu realizacji autorzy uznali za godne wyróżnić Kaplicę Radziwiłłowską przy kościele pw. Św. Anny w Białej Podlaskiej, gdzie w trakcie prac odkryto „relikwie” Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła, uwiarygodniające ideowe przesłanie kaplicy. Udana próba przywrócenia wystroju kaplicy XVII w. wyglądu, nagrodzona została „Laurem Konserwatorskim”. Inną realizacją bliską każdemu miłośnikowi Południowego Podlasia jest Kodeń. Przyjęte projekty realizacyjne rewaloryzacji centrum, dzisiaj osady nadbużańskiej, dawniej miasta-rezydencji, wielkiego rodu Sapiehów, zespołu zamkowego w sposób wydatny przyczynią się do podniesienia atrakcyjności turystycznej tego ośrodka osadniczego. Kolejną, drugą część w obu recenzowanych numerach „Wiadomości Konserwator-

skich Województwa Lubelskiego” stanowi dział pt. *Studia i Materiały* Rocznik 2007, w tym dziale zawiera 11 prac. Noszą one różnorodny charakter. Spotykamy studium ciekawe Wiesława Komana, poświęcone pradziejom Tomaszowa Lubelskiego w świetle badań archeologicznych i materiał-informację pióra Renaty Sarzyńskiej-Janczak o zabytkach, objętych ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego w 2006 r. Bardzo interesującym jest też artykuł autorstwa Haliny Landeckiej i Dariusza Kopciowskiego i, pt. *Kazimierz – miasto chronione, Teoria i praktyka*. W ocenie autorów podstawowym problemem jest różnie interpretowany pod względem skutków prawnych, zakres wpisu urbanistycznego miasta i status ochrony poszczególnych obiektów. Nie mniej ważnym zagadnieniem jest nieskuteczność stosowania egzekucji administracyjnej i przepisów karnych w stosunku do samowoli budowlanych i plan zagospodarowania przestrzennego. W końcowych wnioskach autorzy postulują odpowiednie rozwiązania. Podobne w charakterze spotykamy studia, informacje, materiały w części Rocznika 2008 „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego”. Marzena Gałęcka, Renata Sarzyńska-Janczak, Anna Skrzypek informują o zabytkach, objętych ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego, zaś Iwona Gołub o chełmskich nekropoliach w świetle badań archeologicznych. Dariusz Kopciowski zamieszcza zaś artykuł, korespondujący ze wspomnianym artykułem o Kazimierzu Dolnym, zastanawiającym się nad Janowcem nad Wisłą, Nałęczowem i Wąwolnicą – turystycznymi alternatywami modelowego Kazimierza Dolnego. Recenzent podziela poglądy autora o konieczności poszerzenia alternatywy turystycznej w tym względzie. Należałoby zastanowić się nad poszukiwaniem szans dla wspomnianych małych miasteczek Lubelszczyzny i Południowego Podlasia. Niewykorzystaną szansę, jeśli chodzi o Południowe Podlasie, jak dotąd ma przed sobą Janów Podlaski, czy Kodeń. Zdaniem recenzenta ochrona dziedzictwa kulturowego powinna należeć do podstawowych obowiązków państwa. Działania bowiem powinny być ze sobą skoordynowane i odpowiedzialne. Małe miasteczka historyczne powinny funkcjonować w systemie naczyń połączonych i zmieniać się według starannie opracowanych projektów. Nie wystarczy wprowadzanie spójnych przepisów prawa, czy odpowiedzialne współdziałanie wszystkich uczestników procesu przekształceń krajobrazu kulturowego. Najistotniejsza powinna być świadomość i determinacja w działaniu władz centralnych i samorządowych. Postawić można bowiem dziś pytanie, np.: Kto ponosi odpowiedzialność za dzisiejszy status formalno-prawny, wartość kulturową Janowa Podlaskiego, staropolskiego miasta – niemal 500-letniej rezydencji biskupów rzymsko-katolickich diecezji brzeskiej i łuckiej „mekki konia arabskiego i miejsca narodzenia lotnictwa polskiego”, gdzie artysta malarz, miłośnik lotnictwa Czesław Tański, dokonał w II połowie XIX w. pierwszych lotów. W dziale: *Studia i Materiały* Rocznika 2008 „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego” znalazł się też materiał informacyjny o Nagrodzie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, tzw. Laurze Konserwatorskiej 2008 r., jak też o innych nagrodach i wyróżnieniach, nadanych osobom i instytucjom, które wyróżniły w pracach remontowych i konserwatorskich zabytków na obszarze Województwa Lubelskiego w 2008 r. (s.188-195). Przedsięwzięcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w osobie mgr Haliny Lan-

deckiej, jak najbardziej celowe jest już dziewiątą edycją Nagrody, która ma na celu uhonorowanie i wyróżnienie wzorowych inwestorów-gospodarzy zabytków i wykonawców. Laur Konserwatorski 2008 otrzymała wśród czterech laureatów parafia rzymsko-katolicka pw. Św. Anny w Białej Podlaskiej za kompleksowy remont i konserwację Kaplicy Radziwiłłowskiej. Informację o Laurze Konserwatorskim 2008 r. chyba lepiej byłoby zamieścić w dziale innym, może w dziale *Kronika*.

W obu Rocznikach „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego” z lat 2007-2008 podobnie jak w poprzednich numerach, trzecią część stanowią: *Realizacje*. Wśród sześciu prac i doniesień oraz informacji, zamieszczonych w tym dziale Rocznika 2007 na wyróżnienie zasługuje w pierwszym rzędzie praca Haliny Landeckiej, poświęcona planowanej adaptacji klasztoru powizytkowskiego w Lublinie. Adaptacja ta, zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym ma być powiązana z odtworzeniem pierwotnych brył gmachów, dachów i wystroju elewacji klasztoru. Interesującą pracą jest też artykuł Stanisławy Rudnik o klasztorze Paulinów we Włodawie (s.234-248). Autorka nie tylko udzieliła wyczerpujących informacji o dokonanych pracach remontowych i konserwatorskich przy tym obiekcie klasztornym, ale zarysowała też całą historię założenia klasztornego paulinów włodawskich na przestrzeni wieków. Wartościowy charakter posiadają też pozostałe prace z tego działu: Jana Maraśkiewiczza o historycznym budynku i pracach remontowych w dzisiejszej siedzibie przy dzisiejszym Liceum Ogólnokształcącym im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Białej Podlaskiej, Grażyny Żurawickiej o konserwacji ołtarza bocznego pw. Chrystusa Ukrzyżowanego z katedry w Zamościu, Beaty Lechockiej o konserwacji obrazu „Zwiastowanie NMP” z Cerkwii Prawosławnej pw. Opieki Matki Bożej w Bończy, czy z przeprowadzonych prac remontowo-konserwatorskich przy kościele parafialnym i dzwonnicy w Wereszczynie autorstwa Pawła Wiry.

Informacja o obchodach Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków w Lublinie połączona z nadaniem Laurów Konserwatorskich za 2007, powinna znaleźć się w dziale *Kronika*.

Dział *Realizacje* w Roczniku 2008, na które składa się 10 prac, w sposób pogłębiany informują o różnych realizacjach prac remontowo-konserwatorskich przy kościołach, kamienicach czy cmentarzach. Na wyróżnienie, nie ujmując nic poziomowi merytorycznemu pozostałych, zasługują prace autorstwa Stanisławy Rudnik o Kolegium Pojezuickim w Krasnymstawie, Andrzeja Kasiborskiego o kościele pw. Św. Jochima i św. Anny w Anopolu i Pawła Wiry informujące o pracach przy kościele rzymsko-katolickim pw. Wniebowzięcie NMP w Siennicy Różanej.

Oba Roczniki z lat 2007-2008 „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego” zamykają działy *Kronik*. W obu zamieszczone zostały kalendarze wydarzeń. Jak na ostatni dział tego typu Rocznika powinny być o wiele bogatsze, zawierać co najmniej trzy różnego typu informacje, odnoszące się do wydarzeń natury organizacyjnej lub jubileuszowych uroczystości. Oba Roczniki „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego” z lat 2007-2008, wydane na dobrym papierze, wzbogacone fotografiami w pełni zasługują na zauważenie i docenienie przez miłośników dziejów ojczystych. Dodatkowo wartość poznawczą i estetyczną numeru dziejącego – jubileuszowego, uzupełniony został wkładką specjalną ze zbiorem fotografii

dokumentacyjnych wybranych najważniejszych realizacji konserwatorskich z obszaru województwa lubelskiego.

Ważne jest to, że oba numery „Wiadomości Konserwatorskich Województwa Lubelskiego” posiadają streszczenia, prezentowanych na łamach prac w języku angielskim.

Gratulując dziesiątego – jubileuszowego numeru czasopisma, recenzent w imieniu miłośników Południowego Podlasia wyraża serdeczne podziękowanie, licząc na dalsze tomy i oczekując na teksty, które będą odnosiły się do realizacji prac konserwatorsko-remontowych obiektów, znajdujących się na obszarze tego regionu.

Tomasz Demidowicz